

Поняття політичної партії в Україні

Політична партія — особлива громадська організація (об'єднання), що безпосередньо ставить перед собою завдання оволодіти політичною владою в державі або взяти в ній участь через своїх представників в органах державної влади та місцевого самоврядування.

В Україні **політична партія** — це зареєстроване згідно з Законом України «Про політичні партії в Україні» добровільне об'єднання громадян — прихильників певної загальнонаціональної програми суспільного розвитку, що має своєю метою сприяння формуванню і вираженню політичної волі громадян, бере участь у виборах та інших політичних заходах.

Термін “партія” (лат. *pars/partis* - частина, галузь, відділ) існує ще з давньоримських часів, поняття “політична партія” як ми розуміємо його зараз -- витвір новітньої доби. Звичайно, різноманітні політичні групи, клуби та кліки такі ж старі, як і сама політика, але політичні партії у сучасному їх значенні тісно пов'язані зі становленням і розвитком представницької демократії та основного її елементу - парламентаризму як форми і методу організації та здійснення влади.

У більшості західних демократій виникнення політичних партій відбувалося поряд з поширенням права участі у виборах на все ширші верстви суспільства. Розширення народного представництва в органах влади не могло не вплинути на сам механізм виборчого процесу та його дійових осіб. Політики не могли більше ігнорувати значну кількість своїх потенційних прихильників. Зі зростаючою кількістю осіб, які не лише мають право обирати, але й право бути обраними, з'явилася небезпека безладдя у вільному політичному суперництві. За умов, коли на політичній арені відбувається строката метушня великої кількості кандидатів з різнобарвними політичними гаслами і програмами, виборець у такому хаосі політичних прапорів навряд чи міг зробити обдуманий і виважений вибір.

Крім того, формування уряду у парламентській системі за такого величезного розмаїття представлених точок зору було вкрай складною, якщо не сказати майже неможливою, справою. Таким чином, постала необхідність певних форм організації між офіційними особами чи кандидатами на політичні посади і тими групами громадян, котрі їх підтримують, з метою сприяння цим особам у здобутті або збереженні влади. Так, протягом ХІХ — початку ХХ століть у західних демократіях виникають політичні партії, які об'єднують громадян у більш чи менш формально організовані структури, призначені забезпечити кандидатів на політичні посади у державі і культивувати громадську підтримку в суспільстві, необхідну для їх обрання на основі їхніх спільних заяв принципів і програм діяльності.

Спочатку це були так звані “внутрішньо створені” партії в межах певної парламентської асамблеї, у подальшому переважали “зовнішньо створені” (поза парламентом) партії, які відображали вимоги і потреби різних соціальних верств і класів для їх законодавчого та самоврядного представництва. Яскравим прикладом таких “зовнішньо створених” партій є соціалістичні робітничі партії, що поширилися в Європі з початку нинішнього століття. Трохи пізніше таким чином виникли комуністичні, націоналістичні та фашистські партії, котрі вимагали вже не лише реформ, але повної трансформації суспільств, у яких вони діяли. Поява та розвиток цих партій знаходили сприятливий ґрунт саме серед суспільств з нерозвиненими демократичними інституціями, передусім такими як парламент та інші представницькі органи влади, а також за умов слабкої, хиткої виконавчої влади.

Таким чином, природа політичної партії полягає в тому, що вона об'єднує у своїй структурі громадян певних соціальних верств і груп, а також завдяки цій структурі партія бере участь у процесах здобуття, утримання та впливу на державну владу.

Політична партія у політичній системі суспільства є важливим і необхідним елементом здобуття, впливу та здійснення політичної влади. Вона є тим інститутом політичної системи, що акумулює і виражає політичні інтереси тих чи інших суб'єктів політики, які спрямовані на здобуття або утримання державної влади, крізь призму їхніх ідеологічних засад.

Спеціаліст РС
Галина Михасюк